

Asia: VN/30978/2022

Valtioneuvoston asetus kaupparekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaupparekisteristä.

Asia liittyy kiinteästi hallituksen esitykseen uudeksi kaupparekisterilaksi ja elinkeinotoimintalaksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 244/2022). Tämä HE on eduskunnan käsittelyssä. Ehdotettu kaupparekisterilaki sisältäisi useita valtioneuvostolle annettuja asetuksenantovaltuuksia. Asetuksenantovaltuudet koskisivat kauppa-rekisterin ylläpitoa, tietojen luovuttamista, rekisteriin merkittäviä tietoja, kaupparekisteri-ilmoituksen tekemisen tapaa sekä kaupparekisteri-ilmoituksella sen perusteesta annettavia tietoja ja liitteitä.

Uudistuskokonaisuudessa asetuksen osalta muuttuisivat erityisesti seuraavat asiat:

1. Jatkossa ilmoitusvelvolliskohtaisista rekisterimerkinnöistä säädettäisiin pää-asiallisesti asetuksella.
2. Tiettyjen oikeushenkilöiden osalta ilmoitukseen ei enää liitettäisi kaupparekisteri-ilmoituksen perusteena olevaa asiakirjaa rekisteriin merkittävän henkilön valinnasta. Sen sijaan rekisteri-ilmoituksella annettaisiin vain tietyt tiedot valintaa koskien. Tällä valmistaudutaan vastuuhenkilöitä koskevien rekisterimerkintöjen automatisointiin.

Yleisesti on kannatettavaa, että kaupparekisteriin annettavista tiedoista säädettäisiin jatkossa asetuksen tasolla. Tällöin mahdolliset jatkossa tunnistettavat muutostarpeet on helpompaa saada vietyä käytäntöön. Ehdotettua sääntelytasoa pidetään näin ollen kannatettavana.

Verohallinto esittää kuitenkin seuraavat erityisemmät huomiot, jotka liittyvät kaupparekisterisääntelyn uudistamiseen kokonaisuutena.

Automatisointiin valmistautuminen ja ilmoitukseen liitettävät asiakirjat

Jo nykytilassa kaupparekisterissä on ongelmana, että vastuuhenkilön vaihdos toteutetaan yksipuolisena ilmoituksena, jossa henkilö voi vaatia poistamaan itsensä vastuuhenkilöistä tai ilmoittaa itsensä uudeksi vastuuhenkilöksi. Tämä mahdollistaa esimerkiksi sen, että kaupparekisterissä on yrityksiä, joilla ei ole vastuuhenkilöitä. Käytännössä vastuuhenkilön vaihtuminen edellyttää kahta toimenpidettä eli entisen eroa ja uuden valintaa. Mikäli vastaavasti lähtökohtaisesti rekisteriin merkityn vastuuhenkilön vaihdos edellyttäisi kaksi toimenpidettä, yhden henkilön tietojen poistamisen ja toisen henkilön tietojen lisäämisen, tietojen oikeellisuus ja ajantasaisuus parantuisivat merkittävästi. Tällä muutoksella estettäisiin sellaisen tilanteen syntymistä, että kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä ei ole rekisteriin merkittyä vastuuhenkilöä lainkaan.

Asetusta koskevassa perustelumuiustiossa on mainittu, että liitteiden toimittamisen tarve vähenee, kun sähköisen asiointin myötä muutoksen ilmoittaja on vahvasti tunnistettu, jolloin ilmoitusta voidaan pitää luotettavampana. Perustelumuiustion mukaan toimitettaviin liitteisiin liittyvä mahdollisuus väärinkäyttöksi esimerkiksi asiakirjojen väärentäminen. Verohallinto huomauttaa, että rekisterimerkintärikoksen tai väärennösrikoksen näkökulmasta katsoen vaadittavan liitteen väärentäminen edellyttäisi kuitenkin suunnitelmallisuutta, mitä voitaisiin pitää teon moitittavuutta lisäävänä ja tahallisuutta osoittavana tekijänä. Tässä mielessä liitteiden pyytämistä tulisi harkita edelleen.

Vahva tunnistautuminen edellytyksenä sähköiselle ilmoittamiselle

Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että asetuksen perustelumuiustiossa (kuten kaupparekisterilakia koskevassa hallituksen esityksessäkin) käytetään vahvan tunnistamisen käsitettä. Vahvalla tunnistamisella perustellaan automaation edistämistä, siten että vahvasti tunnistettuun ilmoittajaan liittyvä väärinkäytöksen riski on pienempi.

Tällaisen prosessin käyttöönottoon liittyvänä yksityiskohtana Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että henkilötunnuksen uudistamisen yhteydessä esitetään uudenlaista sähköistä asiointivälinettä ulkomaalaisille henkilöille. Näitä sähköisiä asiointivälineitä voi jatkossa olla kahdenlaisia riippuen siitä, miten asiointivälineen haltija on asiointivälinettä myönnettäessä tunnistettu. Pelkästään etärekisteröinnin perusteella myönnetty asiointiväline ei vastaisi luotettavuudeltaan vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä. Henkilötunnuksen uudistuksen yhteydessä

asointivälineen käyttömahdollisuuksista päättäminen on jätetty viranomaisten omaan harkintaan. Verohallinto käsittää, että jos ilmoittamisessa edellytetään vahvaa tunnistautumista, tämä etärekisteröinnin perusteella myönnetty asointiväline ei riittäisi ilmoitusten tekemiseen. Tämä seikka olisi hyvä huomioida kokonaisuutta suunniteltaessa.

Pääjohtaja

Markku Heikura

Johtava asiantuntija

Lauri Luukkonen

Luukkonen Lauri
Verohallinto